

ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ
ОСВІТИ»

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА ПЛЕЦЬКОГО В
ОСВЕНЦІМІ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК В М. ЕЛЬБЛОНГ
СОПОТСЬКА ВИЩА ШКОЛА

AKADEMIA
NAUK STOSOWANYCH
w ELBLĄGU

SOPOCKA
SZKOŁA WYŻSZA

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Збірник тез доповідей за матеріалами
IV Міжнародної науково-практичної конференції

Мукачево
16 травня 2024 року

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «16» травня 2024 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції (16 травня 2024 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2024. 488 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, індустрії гостинності, суспільно-географічних та культурологічних досліджень.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, здобувачів вищої освіти, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, професор;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – PhD, провідний фахівець ВНТД

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ.....	416
УГРИН А. М., БОКША Н. І., СЕДОУХОВА Є. В. КОНСТРУКТИВНО-ДЕКОРАТИВНІ ТА ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЖІНОЧИХ НАРОДНИХ СОРОЧОК БОЙКІВ ЗАКАРПАТТЯ.....	419
ФЕСР А. Є. РОЗВИТОК ГІРСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ.....	421
ФОРДЗЮН Ю.І., КАБАЦІЙ В.М., ЖИГУЦ Ю.Ю., ЛЕГЕТА Я.П. КОМПЛЕКСНЕ ДИФУЗІЙНЕ НАСИЧЕННЯ СТАЛЕЙ В ПОЛІМЕРВМІСНИХ СЕРЕДОВИЩАХ	423
ЦИГАК О. О., КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ, ЯКІ ФОРМУЮТЬ ЕКОНОМІКУ, УПРАВЛІННЯ ТА ІНЖЕНЕРІЮ.....	425
ЧЕРНИЧКО Т. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ ПЕРСОНАЛОМ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ БЛОКЧЕЙНУ.....	426
<i>РОЗДІЛ 4. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ, ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ, СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ</i>	
ГОБЛИК-МАРКОВИЧ Н.М., ВІТВИЦЬКИЙ О.М., ГОНЧАРОВА А. СТІЙКІСТЬ ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ ТА ГОСТИННОСТІ: СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТА АДАПТАЦІЇ ДО КРИЗОВИХ УМОВ.....	429
ГОБЛИК-МАРКОВИЧ Н.М., КОЗАЧОК О.О. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ В ТУРИЗМІ.....	432
ГОБЛИК-МАРКОВИЧ Н.М., СИМАКОВА В.С. РОЛЬ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВАМИ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	434
ДІДОВИЧ Ю.О., МЕДВІДЬ Л. І. ПРОСТОРОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИЗМУ ПОЛЬЩІ.....	436
ЛЬТЬО Г.Ф., САВЧАК А.В., БИСЬМАК В.В. НАУКОВИЙ ДОСВІД СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ СОЦІАЛЬНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ..	438
ЛЬТЬО Т.І., ЧЕРКАШИН В.А. ЦИФРОВИЙ ТУРИЗМ. РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ.....	440
КАМПОВ О.М., МЕДВІДЬ Л. І. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ТУРИЗМУ.....	442
КАМПОВ Н.С., КАСИНЕЦЬ О.В. ТУРИСТИЧНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР ЯК СКЛАДОВА ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ.....	444
КОВАЧ В.В., МЕДВІДЬ Л. І. ТУРИСТИЧНА ІНФРАСТРУКТУРА ТА ЇЇ СКЛАДОВІ.....	446
ЛИЗАНЕЦЬ А.Г., ГОЙДА В.Ю. ЕВОЛЮЦІЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО МЕНЕДЖМЕНТА ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ.....	448
МАЛЕЦЬ О.О. , МАЛЕЦЬ Н.Б., БАБИНЕЦЬ М. М. КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЯ ТА МУЗЕЄЗНАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ «ЕТНОГРАФІЧНОГО ТОВАРИСТВА ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСЬ» ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ.....	451
МИКУЛАНИНЕЦЬ С., МИКУЛАНИНЕЦЬ В. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕГІОНАХ.....	453
МІЛАШОВСЬКА О.І., ГЛУШКО К.Є. ФАКТОРИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОБСЛУГОВУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ.....	455
ОЛІЙНИК В.В., СОСКИДА В. Я. ФЕНОМЕН ДЕРЕВ'ЯНОЇ ХРАМОВОЇ АРХІТЕКТУРИ ЗАКАРПАТТЯ.....	457
ПАНКОВА О.М., МІШКО Д.В. ВИКОРИСТАННЯ ЙОДКАЗЕЇНУ В ТЕХНОЛОГІЇ ХЛІБОБУЛОЧНИХ ВИРОБІВ ДЛЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	460
ПАПП В.В., БОШОТА Н.В., ГОРВАТ З.С. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	

РОЗДІЛ 4. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ, ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ, СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

3. Шаповал М. І. Менеджмент якості: підручник. 3-тє вид., випр. і доповн. Київ : Знання, 2007. 471 с.

УДК 728:624.011.1:903(477.87)(045)

ОЛІЙНИК Вікторія Вікторівна
кандидат культурології, доцент
кафедри готельно-ресторанної та музейної справи
Мукачівський державний університет
СОСКИДА Валерій Яношович
здобувач вищої освіти
спеціальність 027 «Музєєзнавство, пам'яткознавство»
4 курс, група МП-41
Мукачівський державний університет

ФЕНОМЕН ДЕРЕВ'ЯНОЇ ХРАМОВОЇ АРХІТЕКТУРИ ЗАКАРПАТТЯ

Пам'ятки архітектури, залишені творцями минулих епох, становлять вагому частину багатой культурної спадщини Закарпаття. Вони є свідками життя народу і розвитку його національної самобутності. Творіння зодчества – нетлінна частинка національної скарбниці. Але шедеври закарпатської дерев'яної готики, які не мають аналогів у світі, відомі лише обмеженому колу фахівців та аматорів, залишаючись поза увагою внутрішнього туризму та суспільства взагалі.

Одним з найбільш старовинних дерев'яних храмів Потисся і України вважається церква Святого Миколи Чудотворця (верхня), що знаходиться у Середнє Водяне [9].

Ще однією окрасою Закарпаття є унікальна церква, що розташована в селі Сокирниця (Церква Св. Миколи Чудотворця, 1703 р.). Дубові зруби храму вкриті високими дахами. Більший зруб ділиться на наву і бабинець. Вежу увінчує чотирихилий купол з високим шпилем і чотирма фіалами по кутах. На головному фасаді – закритий ґанок з трикутними прорізами вікон і вхідним порталом. Одвірок бабинця обрамлено смугами «мотузкового» орнаменту, колами, заповненими різьбленням, розетками з шестилисниками. Іконостас зроблено в 1748 р. Старе малювання збереглося на цоколях під намісними іконами. Згідно з версією реставраторів, сокирницьку церкву перебудували і встановили вежу над бабинцем. Того ж року збудували високу каркасну дзвіницю [5].

В селі Олександрівка (Церква св. Параскеви, 1751 р.) найменша в Закарпатті готична церква яка увінчує широку поверхню пагорба і вимальовується чітким силуетом на тлі невисоких гір. Церква двотрубна, тридільна, з видимим нахилом стін до середини. Вежа з чотирма фіалами біля основи шпиля височіє над західними зрубом. [6].

В селі Данилово (Церква св. Миколи Чудотворця, 1779 р.), що збудована в готичному стилі – наймолодша серед готичних церков Хустщини і, можливо, найгарніша. Миколаївська церква була побудована в 1779 році, про що свідчать

РОЗДІЛ 4. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ, ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ, СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

написи на дверях ганку латиницею, а на дверях церкви – кирилицею. Церква має дивовижні пропорції. Композиція форм підкреслює стрімкий зліт вежі з дуже високим шпилем: здається, ще мить – і дерев'яне диво здолає земне тяжіння. [7].

Село Крайниково (Михайлівська церква і дзвіниця) була побудована в 1666-1668 рр., про що свідчить напис на надпоріжнику придворного (бабинця). Церква тридільна з рівно широким бабинцем та навою і вужчим вівтарем. Побудова церкви архаїчна. Вона зведена з високих дубових брусів, з'єднана врубками в кнюк з потайним прямим зубом. Напис на дияконських дверях відноситься до 1763 р. В іконостасі збереглися ікони і з XVII ст. [12].

«Собор архангела Михаїла». Над бабинцем височить прямокутна в плані, висока вежа з підсябіттям з високим шпилястим завершенням і чотирма маленькими шпилями по кутах. Побудована в XVII ст., церква мала плескаті перекриття, які йшли на сволюку Плескаті перекриття були замінені на коробові в XVIII ст.

Значна частина бойківських храмів була у XVIII ст. перебудована, тільки шляхом підняття вежі над бабинцем, як у селі Кострині (1703 р., перебудована 1761 р.), або у присілку Бистрому біля Сваляви (1588р., перебудована 1759р.), або й повним закриттям заломів верхів під широким багатосхилими дахами і вежею над бабинцем, як у селах Буківцеві (XVIIст., перебудована 1892 р.), Розтока (XVII ст., 1750 р.) Міжгірського району, у с. Дешковиці Іршавського району (поч.XVIIIст., 1839р.

Храми лемківської будівельної школи виникають у середині – другій половині XVIII ст., та отримують свій розвиток з кінця XVIII до кінця XIXст. [9]. Основою їх виникнення були храми різних типів, однак переважно – бойківської будівельної школи. Причиною було намагання уніатського духовенства максимально латинізувати зовнішній вигляд храмів східного обряду, стерти стилістичну відмінність. Основною стилістичною рисою лемківських храмів є ліквідація центричності споруди шляхом переміщення висотної домінанти з центрального зрубу на високу вежу дзвіницю, втиснуту над бабинцем чи біля нього [12].

Різноманітність її форм, зведено до чотирьох основних стилів: шатровий, тризрубний, шатровий п'ятизрубний, барочний і готичний (псевдоготичний). Яскравими зразками цього типу є церкви в селі Гусному Великоберезнянського району (1796 року перебудована) і Вознесенська у селі Верхньому Студеному Міжгірського району (XVIII ст.), які слід вважати найбільш закінченими і витриманими зразками шатрового тризрубного типу церков на Закарпатті. Подібні до них за формою і пропорціями шатровий храм у селі Перехресному Воловецького району та в селах Кострино, Ужок і Вишка Великоберезнянського району [14].

Питання про час появи дерев'яних шатрових церков з хрестоподібним планом остаточно не висвітлено. На Закарпатті хрестоподібних церков порівняно небагато. Їх зустрічаємо тільки у Рахівському районі, у верхів'ях

РОЗДІЛ 4. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ, ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ, СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тиси і її приток. Чудовим, витриманим до кінця зразком цього храмового типу є так звана Струківська церква в Ясинях (1824 р.). Цінним пам'ятником хрестоподібного типу є і Петропавлівська церква в Лазещині на Рахівщині. У східній частині області переважає готичний (псевдоготичний) стиль.

На зламі XVII-XVIII ст. постала малярська декорація вівтарної частини церков св. Миколая в селі Колодне (Тячівський р-н), що складається з образу Христа на престолі в оточенні святих, композицій «Тайна вечеря», «Воскресіння», «Несення хреста», «Коронування Богородиці», на коробовому плафоні розташовано образ «Богородиці Знамення», а в кутах у круглих медальйонах – півфігури чотирьох євангелістів. Другою половиною XVIII ст. слід датувати стінописи у центральній частині храму [10].

Пам'ятки дерев'яної культової архітектури Закарпаття – є важливим джерелом народних традицій і мистецтва краю. І хоча час невблаганний до такого нетривкого матеріалу, як дерево, все ж окремі з цих споруд збереглися до наших днів у своїх автентичних формах.

Література:

1. Бідзіля В. Історія культури Закарпаття на рубежі нашої ери / В. Бідзіля. - Київ, 1971.
2. Драган М. Українські дерев'яні церкви. Ч. 1./ М. Драган. - Львів: Діло, 1937. – 136 с.
3. Залозецький В. Готичні і барокові дерев'яні церкви в Карпатських краях / В. Залозецький. - Відень, 1926.
4. Логвин Г.Н. Дерев'яна архітектура України /Г.Н. Логвин // Нариси історії архітектури Української РСР. – К.: Держбуд. Україна, 1957. – С. 200-231.
5. Логвин Г.Н. По Україні / Г.Н. Логвин. – К.: Мистецтво, 1968. – 462с.
6. Могитич І. Р. Церкви / І.Р. Могитич // Народна архітектура Українських Карпат XV-XX ст. – К.: Наукова думка, 1987. – С.206-236.
7. Могитич І.Р. Дерев'яні храми та дзвіниці / І. Р. Могитич // Історія української архітектури. – К.: Техніка, 2003. – С.279-286.
8. Могитич І. Р. Церкви / І. Р. Могитич // Народна архітектура Українських Карпат XVXX ст. – К.: Наукова думка, 1987. – С. 216-231.
9. Попович, Василь Васильович. Храми Рахівщини : іст.-краєзнав. нариси / В. В. Попович ; вступ. ст. В. Фенич. – Ужгород : Карпати, 2013. – 392 с. : іл.
10. Приймич, Михайло Васильович. Іконостаси Закарпаття : іст.-мист. нариси / М. В. Приймич ; вступ. ст. М. В. Сирохман. – Ужгород : Карпати, 2014. – 184 с. : кольор. іл. – (Програма "Українська книга").
11. Січинський В. Бойківський тип дерев'яних церков на Карпатах / В. Січинський. - Львів, 1927.
12. Сирохман, Михайло. П'ятдесят п'ять дерев'яних храмів Закарпаття / М. Сирохман ; відп. ред. О. Мовчан. – К. : Грані-Т, 2008. – 88 с. : кольор. іл.
13. Щербаківський В. Українське мистецтво: Дерев'яне будівництво і різьба на дереві / В. Щербаківський – Львів – К., 1913.
14. Юрченко П.Г. Дерев'яна архітектура України / П.Г. Юрченко. - К.: Будівельник. 1970. – 192 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>